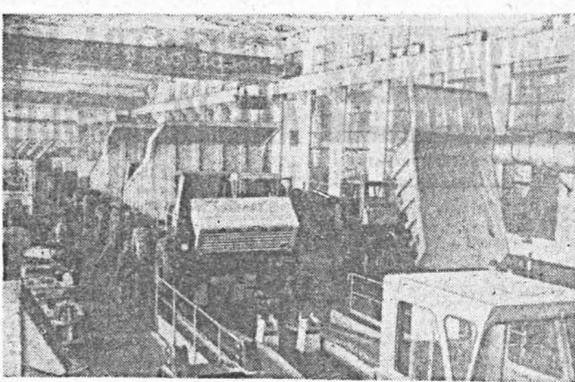

Дітмары і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

Год выдання 34-ы
№ 12 (2065)
8 лютага 1966 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

Беларускія аўтамабілі вядомыя зараз усюды. Яны працуюць на буйнейшых будоўлях нашай краіны. Іх можна сустрэць на дарогах Афрыкі, Азіі, Еўропы... Толькі ў мінулым годзе аўтамабіляў а ўні ч а я прамысловасць рэспублікі выпусціла больш за дваццаць тысяч грузаў. На гэтым здымку вы бачыце частку галоўнага канвеера аўтамабільнага завода. Тут ствараюцца новыя магутныя машыны.

Фота Г. УСЛАВА, (БЕЛТА).

ПЛЁН ПРАЦОЎНАГА ПОДЗВІГУ

Некалькі апошніх дзён увесь свет жыў пад уражаннем найвялікшай падзеі: на Месяцы знаходзіцца савецкая аўтаматычная станцыя. Яна перадала нам здымкі паверхні бліжэйшага касмічнага суседа Зямлі, расказала аб тэмпературах, якасці паветра, аб вакальных асяроддзі. І ўсе гэта зроблена з такой дакладнасцю, што, глядзячы на фотаздымкі Месяца, мы адчуваем сабе нібы прысутнымі там. І мы верым, што недалёкі той час, калі не толькі нашы вочы ўбачаць, а і рукі крапуць тых каменчыкаў, калі нашы ногі пакінуць следы на пыльных сцяжынах далёкіх планет.

Зараз бадай ужо ні ў кога няма сумнення, што так будзе. Яны сумняваюцца ў тым, што першымі касманautaмі, якія дасягнуць паверхні іншых планет, будуць грамадзяне СССР.

Краіна Саветаў увесь час ідзе наперадзе ў асваенні космосу. І гэта, як можа таму-сяму здацца на Захадзе, справа не толькі прастыжы. Запуск штучных спадарожнікаў, касмічных караблёў, нерэшыце, мяккая пасадка навуковай станцыі на Месяцы пад сілу толькі краіне, якая мае высокаразвітую навуку, тэхніку, прамысловасць, валодае надзвычай дасканалай культурай вытворчасці, якая вырашчае магутную армію вучоных, інжынераў, высокакваліфікаваных рабочых.

Поспехі ў асваенні космосу не могуць узнікнуць на пустым месцы. Яны падрыхтаваны ўсім нашым жыццём, нашымі рэвалюцыйнымі здзяйсненнямі, дасягнутымі пад выпрабаваным кіраўніцтвам мудрай Камуністычнай партыі.

Амаль адначасова з весткай аб навуковым подзвігу ў космасе былі апублікаваны паведамленні ЦСУ краіны і нашай рэспублікі аб выкананні Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі ў 1965 годзе. Мы заўсёды з неадрывальнасцю чкаем гэтыя дакументы. Яны даюць нам магчымасць у маштабе ўсёй краіны адлучыць інструменты пільнага ўважання, асяей убацьчыць новыя рубяжы, перспектывы. Сяблетка паведамлення мы чкалі з асаблівай цікавасцю і хваляваннем.

1965 год — апошні год сямігодкі. Ён нібы вянчае тры трынаццацігадовыя савецкіх людзей, якія яны аддавалі жыццёваму намеру планам на пэўны адзрэк часу ў камуністычным будаўніцтве. І ён не падаў нас, гэты год-працянуці. Грамадскі прадукт у краіне вырас на сем працэнтаў, нацыянальны даход — на шасць, рэальны даход на душу насельніцтва на сем працэнтаў. У гэтых лічбах і фактах усюсюблена плённая праца савецкага народа, яны раскрываюць неспрэчныя перавагі сацыялістычнай сістэмы, якая дэталёва штогод нарочіваць магучасць нашай эканомікі, накіраваўшы павышчыць узровень добрабыту працоўных.

Канчатковых вынікаў сямігодкі яшчэ няма. Але нават папярэднія дадзеныя сведчаць аб яе велізарных здабытках. Мы ўжо ведаем, што за гэтыя гады прамысловая прадукцыя павялічылася на 64 працэнта — планам жа прадуладжвалася 80 працэнтаў. Гэта лічба будзе больш красамоўнай і пераканальнай, калі мы прывядзем такое параўнанне: за сямігодкі на тэрыторыі СССР выраста яшчэ адна індустрыяльная дзяржава, такая, якую мы мелі ў 1958 годзе! Хіба гэта не цудоўна!

І яшчэ адна яркая асаблівасць вынікаў мінулага года — разнае павышэнне выпуску прадметаў народнага жытця, што з'яўляецца важнейшай прадпосылкай поўнага задавальнення растуць патрэб савецкіх людзей.

Абнадзеяваюць таксама дзеянні, прыведзеныя ў раздзеле сельскай гаспадаркі. Нават пры цяжкіх кліматычных умовах яе прадукцыя ўзраста ў параўнанні з самым высокім узроўнем, дасягнутым у папярэднім годзе.

Разам з усёй Савецкай краінай шырока кроцьчя наперад наша родная Беларусь. Гадавы план па агульнаму аб'ёму вытворчасці і па большасці важнейшых вырабаў прамысловасць рэспублікі выканала паспяхова. А за сямігодку прамысловая прадукцыя павялічылася ў 2,1 разы замест 1,8 раза, прадуладжаны планам. На карце рэспублікі з'явіліся новыя гарады. Растуць новыя заводы, павялічваюцца ўзровень вытворчасці на старых. Прыёма, што ў справяднае статыстычных органаў рэспублікі сёлета мы, напрыклад, бачым паказчыкі па нафтай прамысловасці, якой не было раней. Прыёмна, што вытворчасць збожжа ў мінулым годзе ў нас была самая высокая за перадаваннем і пасляваеннага гады.

У паведамленнях ЦСУ ёсць радкі, якія датычаць пераважна нашай працы — працы работнікаў культуры на фронце. За мінулы год дасягнуты дэталёвыя поспехі ў таліне народнай асветы, навуцы і культуры. А за гэтымі сумнымі радкамі афіцыйнага дакумента мы бачым новыя клубы, бібліятэкі, кінатэатры, новыя кнігі, фільмы, спектаклі, канцэрты, карціны.

Так, мінулы год быў годам нашга росту. Гэта яго дэталёва дэталілі нам прывядзе штурху космосу. Гэта яго дэталёва дэталілі нам прывядзе да яшчэ большага росквіту Савецкай дзяржавы.

У сетцы дзяржаўных культурна-асветных устаноў Кобрынскага раёна — 90 клубных і бібліятэчных работнікаў. Большасць з іх не мае спецыяльнай адукацыі. Есць людзі, якія не скончылі і дзесяці класаў. Яшчэ нядаўна да нас на працу ішлі некаторыя выпускнікі школ, толькі для таго, каб перададзеным на вучобу ў які-небудзь інстытут набіць працоўны стаж.

МЕТАДАЧЫНЫ ЦЭНТР

Анатоль ЦЕДАРАВІЧ, загадчык Кобрынскага раённага аддзела культуры сельскай работнік культуры. Метадысты кабінета дапамагаюць яму парадамі ў падрыхтоўцы і правядзенні многіх мерапрыемстваў, знаёмяць з новымі формамі і метадамі работы.

Кабінет сабраў багату бібліятэку літаратуры аб перадавым вопыце працы лепшых устаноў культуры раёна і рэспублікі, творы ў рэпертуар самадзейных артыстаў, неабходныя дапаможнікі для творчай працы самадзейных мастакоў, кампазітараў, народных умельцаў, артыстаў.

Шматлікія стэндзі знаёмяць наведвальніка кабінета з метадамі арганізацыі культурна-масавай работы ў клубе і бібліятэцы. Тут знайдзеце парадны афармлены дакументацыі (планы і справаздачы аб рабоце, пратаколы канферэнцый чытачой, улік кніг, праведзеных тэматычных мерапрыемстваў і г. д.); пазнаёміцца з нагляднай агітацыйнай клубна-і бібліятэчнай абсталяваннем агракулткі. Нават ёсць на гэтую тэму прыкладныя плакаты, фотавыстаўкі, «Календары працоўнай славы», «Баявыя лісткі» і г. д.

Можна пазнаёміцца і з вопытам працы Цэвельскага, Стрыгуўскага, Гарадзецкага сельскіх дамоў культуры і Пескуўскага сельскага клуба. Гэтыя Устаноў культуры рэспублікі перадавымі ў нашым раёне. І не дзіва, што ў іх ёсць чаму павучыцца другім.

Асобы пакой кабінета мы абсталявалі ў дапамогу атэсту. На сценах развешаны плакаты. Яны расказваюць аб выдатных дасягненнях савецкай навуцы ў галіне біялогіі, хіміі, у пакарэнні космосу, знаёмяць з новымі народнымі святамі і абрадамі. Есць плакаты, якія пераканана расказваюць аб шкіднасці ралігіі. На аплым з іх змешчаны ўспаміны 60-гадовага налгасніка сельскагаспадарчай арцелі «Чырвоная зязда» Юсіна Злотніка. Былы верунык расказавае, якую шкоду прынесла яму і яго сям'і вера ў бога.

У распараджэнні метадычнага кабінета ёсць і тэхнічныя сродкі. Яны аблягаюць працу лектара-атэста. Гэта магнітафонныя запісы выказванняў буйных веруных людзей, фільмавыя і эпіграфічныя тубы і колб для дэманстрацыі хімічных доследаў, з дапамогай якіх выраўноўваюцца «святая шуды» царкоўнікаў.

Загадвае метадычным кабінетам Інструментар Дома культуры Марыя Адамаўна Зуева. У яе ёсць члены савета кабінета — перадавыя работнікі культуры. Кожны з іх трымае шэфства над 4—5 бібліятэкамі або клубамі. Гэта дае магчымасць больш дзейна аказаваць метадычную дапамогу, дакладна ведаць і выраўноўваць недахопы ў рабоце таго ці іншага клуба або бібліятэкі. Два разы на месяц бываюць у сваіх падшэфных членах савета метадычнага кабінета Людэа Дагдзірава, Анастас Сартак, Марыя Наводчанка, Ванда Касью і інш.

Мы пачынаем змяняць практыку правядзення тэхнічных раённых семінараў. Калі раней асноўная ўвага звярталася на тэарэтычную вучобу, дык цяпер стараемся даць бібліятэкарчу і загадчыку клуба больш практычных ведаў. Так, напрыклад, на адным з семінараў яго ўдзельнікі прысутнічалі на ўрачыстым шчырымні рэгістрацыі шлюбной новаарганізаваных на вечары ўшанавання працы лепшых людзей горада, на дзіцячым канцэрт мастацкай самадзейнасці.

Устападзе мінулага года метадычны кабінет сабраў усю работнікаў культуры і практычна пазнаў, як аформіцца да сустрэчы Новага года гледзельную залу, сцэну, ёлку ў сельскім клубе, як падрыхтаваць цікавы навагодні канцэрт мастацкай самадзейнасці.

Запрашалі на спецыяльны семінар і намеснікаў загадчыка сельскіх клубна-і бібліятэкаў на рабоце з дзецьмі. Яго ўдзельнікі — настаўнікі і піянерватэаля — сёння часта гасці нашага метадычнага кабінета. Яны ідуць сюды, каб навука і мастацтва былі галоўнымі сродкамі сярод дзіцяці цікаваму гульні, абмеркавання кніжкі, напісана афішу і аформіць запрашалы білет, зрабіць фотавыстаўку, саласці летапі роднай шкoly ці калгаса.

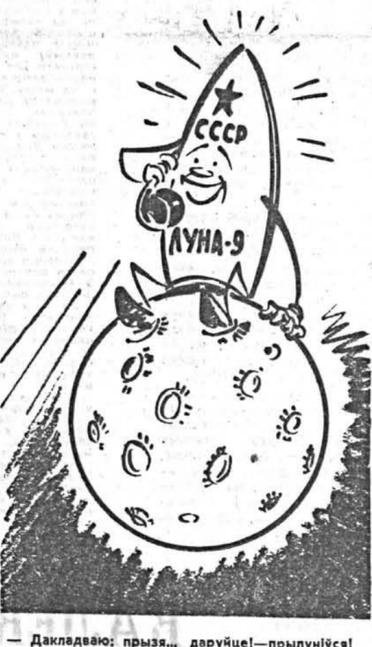
Усё гэта стала тэмай размовы на адным з раённых семінараў работнікаў культуры. Ішла размова з кожным загадчыкам сельскага клуба і бібліятэкі. Нас цікавіла, якімі шляхамі чалавек павышае свае веды на выбранай спецыяльнасці. Многім мы рэкамендавалі наступіць вучыцца заочна ў культурна-асветныя навукальныя Устаноў.

Загадваць сельскім клубам і бібліятэкам мы запрашаем і сваіх актывістаў, якія маюць сярэдняю адукацыю. Перш чым даручыць новаму чалавеку загадваць устаноўку культуры, мы яго папярэдне пашылаем на практыку, знаёмім з формамі і метадамі культурна-асветнай работы, даручаем яму выканаць некалькі самастойных заданняў. Калі ў час практыкі чалавек правяў ініцыятыву, стараннасць і здольнасць арганізатара культурна-масавай работы ці прапагандыста кнігі, дык мы яго тады залічваем у свой штат.

Амаль кожнаму работніку культуры патрэбна творчая дапамога ў яго працы. А нам не заўсёды ўдаецца часта бываць у тым ці іншым клубе, дапамагчы яму ў працы. Гэта жа самае можна сказаць і пра сельскія бібліятэкі.

Як зрабіць, каб новае, перадавое, што ёсць у рабоце Устаноў культуры, трапіла ва ўсе нашы клубы і бібліятэкі? Над гэтым пытаннем мы доўга думалі. І тады нашым шляхам чалавек павышае свае веды на выбранай спецыяльнасці. Многім мы рэкамендавалі наступіць вучыцца заочна ў культурна-асветныя навукальныя Устаноў.

Прайшоў год працы кабінета, і сёння ўжо можна смела сказаць, што ён апраўдаў нашы надзеі. Цяпер няма таго дня, каб сюды не заглядваў прапагандыст кнігі і агітацыйны работнік, лектар, актывіст культурна-асветнай работы і кіраўнік мастацкай самадзейнасці. Складзен план-трафік вучобы загадчыкаў бібліятэкаў і клубна-і выклікаюць на заняткі

— Дакладваю: прыяз... даруце! — прылуціся! Малонак В. ШВЯЦОВА.

ВУЧОНЫМ І КАНСТРУКТАРАМ, ІНЖЫНЕРАМ, ТЭХНІКАМ І РАБОЧЫМ, УСІМ КАЛЕКТЫВАМ І АРГАНІЗАЦЫЯМ, ЯКІЯ ПРЫМАЛІ ЁДЗЕЛ У СТВАРЭННІ АЎТАМАТЫЧНАЙ СТАНЦЫІ «МЕСЯЦ-9» І АЖЫЦЦЯЎЛЕННІ МЯККАЙ ПАСАДКІ НА МЕСЯЦ

Дарагія таварышы, сябры! Нашай Савецкай Радзімай ўпісана новая выдатная старонка ў гісторыю асваення космосу. З лютага 1966 года ўпершыню ў гісторыю ажыццэўлена мяккая пасадка на Месяц аўтаматычнай станцыі «Месяц-9». З паверхні спадарожніка Зямлі паспяхова пачаты першы радыётэлевізійныя перадачы. Ажыццэўлена мяккая пасадка на Месяц — гэта выдатная перамога савецкай навуцы і тэхнікі, якая з'яўляецца пасля запуску першага штучнага спадарожніка Зямлі, першага палёту чалавека ў космас, першага выхату касманauta з караля важнейшым этапам у асваенні космосу.

Пры вырашэнні праблемы мяккай пасадкі на Месяц савецкім вучоным і канструктарам давялося ісці непракладным шляхам, вырашаць зусім новыя для касмічнай тэхнікі пытанні. І сёння мы з радасцю і гордасцю можам апаўчыць увесь свет, што савецкія людзі ва ўпартай творчай працы справіліся і з гэтай надзвычай складанай задачай.

Знамянальна, што гэты навуковы подзвіг здзейснілі напярэдадні XXIII з'езду КПСС — гістарычнай падзеі ў жыцці нашай партыі і ўсёга савецкага народа.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР і Савет Міністраў СССР гарача віншуюць вас за гэты перадавы дасягненне.

Слава савецкаму народу-герою, народу-творцу, народу-пераўтваральніку!

Нахай жыве Камуністычная партыя Савецкага Саюза — нахніцель і арганізатар усіх нашых перамог на карысць Радзімы, у імя трыумфу камунізму!

Цэнтральны Камітэт КПСС

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР

Савет Міністраў СССР

Марк СМАГАРОВІЧ

НАШ ПАСЛАНЕЦ

І вось яшчэ адна ў жыцці падзея. З эфіра слова кожнае паўлю. Наш пасланец, наш «Лунік» нумар дзевяць. Ужо знаёміць з Месяцам Зямлю.

Вялікай праўдай ленинскай сагрэты, Стварае шчасце мірна наш народ. І для яго ўсе сэрцы і планеты бліжэйшымі становяцца штогод.

СЛОЎ НЕ ХАПАЕ!

Усе пакаці старэюць. Самая смелая фантазія выглядае побач з фактамі жыцця беднай сваякай!

Ну, сапраўды, — учора яшчэ можна было смела ўжываць параўнанне «даўка, як да Месяца», можна было запярэчыць малому, калі папорціць чаго-небудзь назыбнага: «А з Месяца нічога не хочаць», а сёння — сёння да Месяца, аказваецца, не так і далёка, параўнанне роз і назаўсёды састарэла, і гэты самы малы пастун

можа сёння адказаць на бацькава пярэчанне «Хацці і пераможна тычыць пальцам на экран тэлевізара са здымкам месцавага ландшафту — маўляў, бачым, не такое ўжо несусветнае глупства маё жаданне...»

Гэта ўсё жарт. А калі сур'ёзна — калі сур'ёзна, то слоў не хапае, каб выказаць захваленне тым, што адбылося. Нізікі паклон вам, людзі, што здзейснілі гэты невялікі подзвіг!

Макар ПАСЛЯДОВІЧ.

АДН.

БЕЛАРУСКАЯ МУЗЫКА ГУЧЫЦЬ У КУЙБЫШАВЕ

Усё часцей і часцей беларуская музыка гучыць за межамі нашай рэспублікі. Недаўна канцэрты беларускай сімфанічнай музыкі наладзіла Куйбышўская філармонія.

У зале філармоніі ў Палатна культуры імя Ул. І. Леніна горада Новакуйбышўска адбыліся творчыя вечары-сустрэчы з кампазітарамі Беларусі. Выконваліся Святочная уверцюра А. Багатырова, Танцавальныя сюіты М. Алядэва, Канцэрт № 2 для скрыпкі з аркестрам Д. Камінскага, Канцэрт для фартэпіяна з аркестрам Г. Вагнера, Сімфонія № 2 А. Глобава. Сімфанічным аркестрам Куйбышўскай філармоніі дырыжыраваў галоўны дырыжор нашай філармоніі Віталій Катэу.

Як салісты выступілі заслужаныя артысты БССР скрыпка Лёў Герлік, паўрэтат міжнароднага конкурсу піяніста Валерыя Шаці, Пра творчасць беларускіх кампазітараў прысутнымі расказваў музыкант А. Равава. У канцэртах-эстрах прынялі ўдзел калітатары М. Алядэў, Д. Камінскі, Г. Вагнер.

ПРАЦЯГВАЕМ РАЗМОВУ

Чым дапамагчы эстрадзе?

МАСТАЦТВА МАЛЫХ ФОРМ, АЛЕ НЕ ДРОБНАГА ЗМЕСТУ

А. ХАДЗЬКО,
выкладчыца дзіцячай музычнай
школы імя Чайкоўскага

На Далёкі Усход на месца—два, відомы, яна мае гледачоў, выконвае план. Няхай знамяцісты займаюцца падлікамі, колькі каштуюць такія гастролі, які прыбытак ад іх. Няхай кіраўнікі філармоніі спраўджаюцца тым, што, маўляў, трэба папулярызаванае беларускае мастацтва за межамі рэспублікі. Але ў той жа час няхай яны акажуць чым адпаведнае праграму беларускай эстрады, гэта ад праграмы, напрыклад, да дэкадады? Праўда, ёсць тут апраўданне — беларускія кампазітары і паэты мала пішуць для эстрады.

...На Усеаюзным конкурсе песні, які праходзіў нядаўна ў Маскве, многія сьпевакі выканалі песні Вялікай Айчыннай вайны. М. Крысталінскага раптам заспявала «Салаўі» В. Салаўева-Сядога. Гэта было нечакана, але вельмі прыемна. Ні на адным эстрадным канцэрце ў Гомелі я, аднак, не чула, каб такія песні выконваліся. А іх забываць нельга — ні нам, ні нашым дзецям. Песня — трывалы помнік героям, на прыклады якіх мы павінны выхоўваць моладзь.

Мне ўспамінаецца канцэрт Леаніда Гайдукі рускага эстраднага ансамбля. Даўно ўжо я не адчуваю такой асалоды. Народны гукар, народная музыка і песні, яркія кацыоны і, гадоўнае, — ніякага наміку на грубасць і пошласць. У нас у рэспубліцы чамусьці артысты эстрады вельмі ўжо фальклоры, хоць выбіраць ёсць з чаго. Добры тонам стала дзіцячым на эстрадных канцэртах паўтаранне, нават пасрэднае, модных песенек. А мы іх сотні разоў чулі да гэтага і па радыё, і па тэлебачанні, і ў іншых канцэртах. Я не магу назваць такое перамяненне адкрытай хатларэй — яна цяпер усё радзей і радзей наўваса на эстрадзе, але за тое, што гэтыя зброеныя пад капірку нумары нікога не хвалюць, — паручыцца магу. К. С. Станіслаўскага гаварыць, што кожны спектакль павінен мець сваю звышзадачу — расказаць гледачам пра нешта новае, адкрываць ім нейкі вайсковы бок жыцця. Эстрада — мастацтва малых форм, але не дробнага зместу, і словы Станіслаўскага да не адносіцца цалкам.

Хваробы эстрады — а яны ёсць! — яшчэ не пераносіць дарагоўна гледачы. Хоць шкадуюць такія нейкая? Не на Каўказе ж ці на Пуюначы мы жывём. Відць, з гэтай самай праграмай брыгада вязьдзе за межы рэспублікі, там такі прывіч натуральны, а мы ж дома, навошта нам такія «моўныя фрагменты»?

Эстрада павінна гукаць культурна мова, а адзін з артыстаў усё час «выздажа» на тым, што кідаў сваю партнёру: «Не гаўкай!». «Пріём» гэты — з усім вядомай інтэрмеды Штэпселя і Таранькі, але ў вуснах Таранькі ўкраінскае слова гучыць натуральна, а ў канцэрце на рускай мове, ды яшчэ ўжывае шмат разоў, яно яшчэ недарэчна.

Нясмешны былі і іншыя рэпрызы К. Коціна і А. Бондара. Наогул усё праграма аказалася на дзіва бедная, аднастайная. Акрамя канцэрсу былі яшчэ два танцы С. Трахоўскага, песні мужа і жонкі Р. і Г. Федчык, вельмі слабыя, з частымі памылкамі, нумары аргінальнага жанру (на жаль, не памятаю прозвішча выканаўцаў). Канцэрт пачаўся са спавеннем і закончыўся вельмі рана — артыстам проста не было чаго больш казавачы.

Я карыстаюся выпадкамі, каб зварнуцца да ўдзельнікаў гэтай брыгады. Таварышы, няўжо вы думаеце, што мы не можам адрозніць сапраўднае мастацтва ад фальшывага? Памятаеце, з залы вам паслалі некалькі запісак, і толькі ў адной, якую вы зачыталі, была просьба выканаць песню, а ў астатніх яна адкрыта пісалі, што не задавальняе якасць выступленняў. У нас так выказалі свой пратэст, а ў Бышчы не асвісталі, у Любіншчына углоас казалі, каб з такімі канцэртамі не ехалі. Няўжо для нас родная мова экзотыка?

У нашай ПОШТЫ

У ПРАГРАМЕ НЕ ЗНАЧЫЦЦА...

У пачатку сезона з набытага выдання Беларускай дзяржаўнай філармоніі абавязна № 1 на чым сім-фанічных канцэртаў. У праграме яго значацца буйнейшыя творы рускай і зарубежнай класікі.

Я не збіраюся даваць ацэнку выкананым майстарствам салістаў і аркестра. Гэта справа крытыкаў. Скажу толькі пра арганізацыю саіх канцэртаў. На мой погляд, тут няма недародаў.

У праграму першага канцэрта філармоніі ўключыла творы для скрыпкі з аркестрам — «Міжаміні» С. Сітнікоўскага. Мы пачылі аднаго французскага канцэрта «Ліста ў выкананні В. Шацкава».

У наступны раз разам было дваіх баяні. Змест «Танца Саламеі» Р. Штраўса ў праграму быў ўключаны «Амерыканец у Парыжы» Гершвіна, а пачалі мы сімфонію эстонскага кампазітара Ільвеса.

Незразумела, прычымнасьць філармоніі да прыліжных творцаў. Канцэрт Ліста для фартэпіяна з аркестрам выконваецца на першым канцэрце. І раптам на другім ён зноў праградуе за сім-фанічным.

Набытачым абавязна, судак спадзяецца на знаёмства з новымі творамі і выканаўцамі, хоць пацучы і тым, што ўжо вядома. Служаць вераць абавязкам філармоніі. Але прыкра, калі іх не выконваюць.

Л. ЗАРЦЬКАЯ,
г. Мінск

Ад рэдакцыі:

З пільмоў Л. Зарцкай рэдакцыя пазнаміла дырэктара Беларускай дзяржаўнай філармоніі А. Каланджыяна. Мы пачылі прапачыць прабачыць у тав. Зарцкай і слухачоў абавязна № 1, набытачым абавязна, судак спадзяецца на знаёмства з новымі творамі і выканаўцамі, хоць пацучы і тым, што ўжо вядома. Служаць вераць абавязкам філармоніі. Але прыкра, калі іх не выконваюць.

Канцэрт 23 студзеня павінен быў дырыжыраваць В. Дуброўскі, а 19 студзеня ўдзельнічаў і м паўтара месца наперад. Адмаў у сувязі з адсутнасцю аднаго з музыкантаў праграму дырыжора. «Танец Саламеі» быў заменены «Амерыканец у Парыжы» і «Амерыканец у Парыжы» быў заменены «Амерыканец у Парыжы» і «Амерыканец у Парыжы».

Хоцаша паставіць нам у прыклад артыстаў Брыскага абласнога драматычнага тэатра, якія днямі прыязджаў да нас з двума спектаклямі. Артысты іграў бэскідкі на «вясковыя густы», і хоць спектакль ўжо не новы, у нас было такое пацучы, быццам мы на прэм'еру.

З барачы з хатларэй і трэба, відць, пачынаць ачышчэнне нашай эстрады, яе абнаўленне.

Мне здаецца, у гаворцы, якая вядзецца на старонках «Літаратуры і мастацтва», асобнае месца павінны заняць пытанні абслугоўвання сельскага гледача. Гэта вельмі важная праблема, па ёй відць і дзейдальнасць нашай эстрады, і стан яе рэпертуару.

Кіраўнікі эстрады, пасылаючы ў сельскую мясцовасць малых і малых брыгады, абавязна павінны пачынаць з асабліва важных задач, і выдаткі па канцэртах, такім чынам, не акупляюцца. Дык наладзіце свае выступленні ў раённых Дамах культуры, дарэгі таварышы, на добры канцэрт будзем прыязджаць цэлымі вёскамі, базале транспорт у калгасе цяпер ёсць. А мастацтва цяпер ёсць. А мастацтва цяпер ёсць. А мастацтва цяпер ёсць.

Неўзабаве мы чыталі ў калектыве літаратурную аснову спектакля, вызначыўшы яго як карціну народнага побыту. У пастаноўцы быў заняты ўвесь вялікі самадзейны калектыў Палаца культуры — драматычная студыя, харавая капэла, аркестр народных інструментаў і танцавальная група.

Мне радасна, што на маю долю выпала кіраваць сапраўды творчым калектывам тэатральнай студыі, у рабоце якога прымаюць удзел рабочыя, служачыя, пенсіянеры нашага горада, інжынеры, педагогі, настаўнікі, слесары, механікі, студэнты. Разам з імі я перажываю цяжкасці, няўданы і творчыя радасці.

Ужо ў адным з першых спектакляў — «Ах, сэрца!» па камедый Ул. Палкоўца студыяцы паказалі ўмельства свабодна вясці дыялог, вельмі спаважы кулеты, добра скаваць, шыра гаварыць з гледачом.

Гарачае абмеркаванне гэтай першай работы напаміла мне маю малодсць — час, калі ў пачатку дваццатых гадоў я вучыўся на рабфаку. Прыгадаўся камсамольскі клуб, дзе малодцы прыліжылі тэатральнае мастацтва збірацца, каб пагаварыць пра імяні мастацкай літаратуры. Талы ўсе захапіліся цудоўным, сапраўды народным спектаклем «На Купале» Міхася Чарота, пастаўлена на сцэне БДТ-1 (цяпер Тэатр імя Янкі Купалы). І ў мяне ўзнікла думка: а што, калі гэты спектакль паставіць цяпер?

Неўзабаве мы чыталі ў калектыве літаратурную аснову спектакля, вызначыўшы яго як карціну народнага побыту. У пастаноўцы быў заняты ўвесь вялікі самадзейны калектыў Палаца культуры — драматычная студыя, харавая капэла, аркестр народных інструментаў і танцавальная група.

9-ГА ЛЮТАГА — 80 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ А. Ф. МІСНІКОВА

БАЕЦ РЭВАЛЮЦЫІ

Красавік 1917 года. Будынак гарадскога тэатра ў Мінску перапоўнены. Заначаеца І з'езд пяршых і рабочых дэпутатаў арміі і тылу Заходняга фронту. Сярод 75 чалавек, выбраных у склад Выканаўчага камітэта, называюцца: прапаршчыка Мяснікова. Гэтае прозвішча нічога не гаварыла дэлегатам і аэраам. Але яно было добра вядома рэвалюцыйным рабочым Баку і Масквы. Ніхто з дэлегатаў з'езду не ведаў, што гэты прапаршчык ужо трынаццаты год у шэрагах эмаграў супроць буржуазіі, што ён член бальшавіцкай партыі з 1906 года.

Афіцэры, якія служылі разам з А. Ф. Мясніковым у арміі, здзіўляліся яго ведам у галіне эканоміі, гісторыі, літаратуры. Ён у 1911 годзе бліскава скончыў юрыдычны факультэт Маскоўскага ўніверсітэта і меў ужо адукаваныя работы па літаратуры і нацыянальным пытанні. Ваенныя веды і вопыт у яго таксама меліся. Былі яшчэ ў ірны час ён служыў у царскай арміі. У 1914 годзе Мяснікоў быў мабілізаваны на фронт у якасці прапаршчыка і, узначаліўшы вучэбную каманду 121-га запаснага палка ў Дарагабужы, стварэў ў ім падпольную бальшавіцкую арганізацыю і вядзе рэвалюцыйную работу сярод салдат.

Маючы багаты вопыт партыйна-арганізацыйнай і літаратурна-аганандыскай работы, Мяснікоў, нягледзячы на аэра-меншавіцкае закліе ў Выканкоме Заходняга фронту, умела выкарыстоўвае гэты орган улады для ўстанавлення сувязі з часіямі фронту і наладжвання ў іх работы бальшавіцкай арганізацыі. Ён узначальвае бальшавіцкую фракцыю Выканкома і арганізоўвае работу па ўцягненню салдацкага масу ў актыўнае палітычнае жыццё, выкрывае здрадніцкую палітыку буржуазнага Часовага ўрада і згодніцкай партыі.

Адначасова Аляксандр Фёдаравіч вядзе барацьбу за стварэнне ў Мінску самастойнай бальшавіцкай арганізацыі і размежаванне з меншавікамі. Па яго ініцыятыве на сходзе групы бальшавіцкага горада і Мінскага гарнізона стварэцца нягласнае «гуро бальшавіцкай фракцыі РСДРП. Пазней яно аформілася як Мінскі камітэт РСДРП(б) на чале з А. Ф. Мясніковым.

Мяснікоў быў не толькі бліскучым арганізатарам, але і выдатным публіцыстам і літаратарам. Па яго ініцыятыве ў самай разгар пасляліпенскай рэакцыі стварэцца бальшавіцкая газета «Звезда», адным з рэдактараў якой ён быў. Газета стала баявым рэвалюцыйным органам салдат Заходняга фронту, а таксама рабочых і сялян Беларусі.

«Звезда» ўзнікла 27 ліпеня, — успамінаў потым Аляксандр Фёдаравіч, — і распаўсюлася па Мінску, кралі і фронце ў тры тысячы праменьняў. Роля «Звезды» была вялікая. Да таго маленькай наша група са з'яўленнем «Звезды» на працягу жыцця вырастаў у вялікую

арганізацыю «краю». Пад сваім прозвішчам, а таксама пад псеўданімамі «Ал. Маргулі», «Алеша», «Бальшавік» і проста без подпісу Мяснікоў змянае ў газеце шмат баявых палітычных артыкулаў, зрывае з іх крывавыя контррэвалюцыйную палітыку згоднікаў, зрывае з іх маскі, растлумачае праграму і тактыку бальшавіцкай партыі. Грунтоўнае веданне аграрнага і нацыянальна-рэвалюцыйнага забеспячэння яго артыкуламі вялікі поспех сярод салдат, рабочых і сялян. Артыкулы Мяснікова трапілі ў цэль. Калі ў верасні 1917 года ўсе газеты, усе згодніцкія партыі пелі дыфрамбы Бунду ў сувязі з яго 20-годдзем, Аляксандр Фёдаравіч напісаў рэзкі артыкул, паказаўшы сапраўдную сутнасць бундаўцаў як буржуазных нацыяналістаў.

У жніўні 1917 года Мяснікоў удзельнічае ў рабоце VI з'езду партыі, дзе дакладвае аб дзейнасці Мінскай партыйнай арганізацыі і патрабуе ўмацавання работы ў арміі. У верасні 1917 года на 1-й партыйнай канферэнцыі Паўночна-Заходняй вобласці ён выбіраецца старшынём абласнога камітэта РСДРП(б), які аб'ядноўвае абласную і франтаную бальшавіцкую арганізацыі. У дні Кастрычніцкай рэвалюцыі Мяснікоў узначальвае Ваенна-рэвалюцыйны камітэт Заходняга фронту, а ў лістападзе 1917 года выбіраецца галоўнакамандуючым Заходняга фронту.

Амаль увесь перыяд нямецкай акупацыі Мяснікоў кіраваў партыйнай арганізацыяй Заходняй вобласці, а на І з'ездзе Кампартыі Беларусі быў выбраны старшынём ЦК КПБ і ўвайшоў у склад першага Саветаў уладаў БССР. На І з'ездзе Саветаў уладаў БССР ён выбіраецца старшынём ЦК БССР і камісарам па ваенных справах, удзельнічае ў рэдагаванні і выданні першага Канстытуцыі БССР.

Адразу ж пасля стварэння Беларускай РСР Мяснікоў прымае на сабе найважнейшыя заданні ад універсітэта ў Мінску, А. Р. Чарвякова, будучы ў той час камісарам асветы Беларусі, потым успамінаў: «Літаральна назаўтра пасля вызвалення Мінска ад нямецкіх акупантаў, пад пагрозам нападу белапалкаў, Аляксандр Фёдаравіч склікаў нараду з прадстаўнікоў Камісарыята асветы БССР, вучоных, грамадскіх дзеячоў Мінска і паставіў упершыню (падкрэслена А. Р. Чарвяковым) пытанне аб стварэнні Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта».

24 лютага 1919 года ЦК БССР пад старшынствам Мяснікова «прыняў вельмі пажаданым адкрыццё дзяржаўнага ўніверсітэта ў Мінску» і адпусціў у дзяржаўнае казначэйства на першапачатковыя выдаткі па адкрыццю ўніверсітэта мільён рублёў. Пры Камісарыяце асветы ў Мінску была створана спецыяльная камісія па арганізацыі ўніверсітэта на чале з акадэмікам Я. Ф. Карскім. Гэтая камісія ўсебакова распрацоўвала пытанні, звязаныя з адкрыццём ўніверсітэта, і здзяйсняла іх. 22 сакавіка 1919 года гэтая ж камісія Мяснікоў узяў у Маскве на нарадзе ў Наркамасвеце РСФСР. Выступаючы тут, ён гаварыў: «Дзяржаўны ўніверсітэт у Мінску ўжо з'яўляецца фактам. У Мінску працуе камісія з імямі асоб... Універсітэт неабходна стварыць на цэлым радзе меркаванняў: эканамічнага, тэхнічнага і культурна-бытавога характару масцовага жыцця. Універсітэт павінен быць у Мінску, бо гэта другі вялікі культурны горад у Літоўска-Беларускай рэспубліцы... Памяшканне для ўніверсітэта ў Мінску зноўдзейсця. Цэнтр павінен прысціць на дапамогу сіламі і сродкамі. Па просьбе Мяснікова Наркамасвету РСФСР зацвердзіў у Маскве камісію садзейніча на чале з членам калегіі Тэр-Аганасавым, у задачы якой уваходзіла распрацоўка агульных вучэбных планаў, падбор прафесуры і акадэмічнага кадраў у справе арганізацыі ўніверсітэта. Камісія разгледзела з'езд 20 каледжур на зямлянечынае Федра БДТ і аддала за Іх дзесяць чалавек. Яна правяла таксама пад ішых мерапрыемстваў. У Мінску з 1 мая 1919 года пачалі працаваць падрыхтоўчыя курсы для тых, хто наступаў ва ўніверсітэт. Адкрыццё ўніверсітэта намячалася на восень 1919 года. Але белапольская акупацыя перашкодзіла гэтаму, і ён быў адкрыты пасля заканчэння грамадзянскай вайны.

Вясною 1919 года Мяснікоў быў адаваны на партыйную работу ў Маскву. Але ў 1920 годзе з канца мая да пачатку ліпеня ён зноў у Беларусі. На гэты раз ён на працягу паўтара месяца займае пачатковае палітдзелнае Заходняга фронту Шукто які захварэў. Гэта быў час вызвалення Беларусі ад акупантаў. Работы было шмат. І партыйная арганізацыя фронту аказвае ўсямерную дапамогу беларускаму народу па ўстанавленні Саветскай улады, арганізацыі райкомаў, аднаўленні разбураных гаспадарскіх і шш.

У далейшым А. Ф. Мяснікоў працаваў на аднаўленні партыйнай і дзяржаўнай рабоце ў Закаўказзі. Але і там ён не забываў пра Беларусі і ўвесь час цікавіўся поспехамі беларускага народа, прысылаў прывітаньня тэлеграмамі. Вось некаторыя з іх. Калі 25 жніўня 1923 года выйшаў 1500-ты нумар Беларускай газеты «Звезда», Мяснікоў тэлеграфавуў: «Ад душы вшчыну нашу родную, слава, любімую «Звезда»! І студзеня 1925 года ён вшчыну працоўных Беларусі і ў сувязі з шасцігоддзем абавязання БССР.

З дакументаў вядома, што апошні час Мяснікоў працаваў пад рэдакцыяй ад устанавленні Саветскай улады ў Беларусі. Перад нам тэлеграма ад 5 студзеня 1925 года на імя старшыні Саўнаркома БССР І. А. Адамовіча. Мяснікоў піша: «Да майго сораму, работа аб На Саветскай уладзе ў Беларусі лічце не пачата, бо часу амаль няма і плана работы не маю. Просьба павадаміць характар работы і даць тэрмін, калі гэта мае задавальненне, — тры месяцы. Мяснікоў». Адамовіч павадаміць сваіму сябру па 1917 годзе хралаглічныя рамкі работы: ад дакастрычніцкага перыяду да І з'езду Саветаў БССР у 1919 годзе і накіл плана, а таксама канчатковы тэрмін напісання — сакавік. Але 22 сакавіка 1925 года А. Ф. Мяснікоў загінуў у час аварыі самалёта.

Працуючы ў 1919—1920 гадах сакратаром Маскоўскага камітэта партыі, Аляксандр Фёдаравіч не раз сустракаўся ў гутарцы з Ул. І. Леніным, і яго ўспаміны пра сустрачкі ім, напісаныя ў красавіку 1924 года, маюць вялікую ціннасць. Мяснікоў пісаў: «Я бясконца шчаслівы і да канца жыцця буду ганарыцца, што быў сучаснікам Ул. І. Леніна, быў знаёмым асобіста, размаўляў з ім, пацікаў і адпусціў у іздзіў разам з ім, быў паслядоўнікам і маленькім вучнем гэтага гіганта, генія нашага часу».

Мяснікоў вядомы і як літаратурны крытык. Асабліва вялікі яго заслугі перад армянскай літаратурай, дзе ён зрабіў вялікую і плённую работу ў ідэйным выхаванні пісьменніку, у пошуках шляхоў развіцця літаратуры. Па сутнасці ён быў першым крытыкам-марксістам у армянскай літаратуры. Ён быў напісаны работы пра такіх армянскіх пісьменнікаў, як Аванес Туманян, Міхал Налбандян, Цатурян і інш. У сваіх літаратурных работах, звычайна падпісаных псеўданімамі «Маргулі», ён выкрываў буржуазны нацыяналізм і абарану лозунг канкрэтнага мастацкага пакасу бар'яў партыі і Саветаў у Арменіі і Закаўказзі.

Будучы ўсебакова адукаваным і таленавітым, Мяснікоў усе свае сілы і ўвесь талент аддаў справе рэвалюцыі. Дзе ён ужо не даводзіўся працаваць, усюды ён быў абаронцам Інтэрсаў працоўных. Працаваў Беларусі свята шануючы памяць выдатнага рэвалюцыянера-леніна. Яго імен названы вуліца і завод у сталіцы Беларусі.

М. КАМІНСКІ

ДРУГОГА ГАТУНКУ НЕ ТРЭБА!

В. МАРОЗ,
член выканкома Даманаўскага
сельскага Савета

Вельмі добра зрабіла газета «Літаратура і мастацтва», што пачала размову пра эстраду. Не ўсе прапановы, праўда, з'яўляюцца неслуханымі, але справа не ў спрэчцы асобных думак. Гадоўна, каб выгралі гледачы, у імя іх і вядзецца абмеркаванне.

Мне хацелася б у сувязі з гэтым падзяліцца ўражаннямі ад канцэрта, які нядаўна адбыўся ў нас на станцыі Даманава.

Афішы павадаміць, што прыхілае эстрадна брыгада Беларускай дзяржаўнай філармоніі з удзелам К. Коціна і А. Бондара.

На канцэрт у Дом культуры прыйшлі і стары і малы: мастацтва ў нас любіць.

Але скажу шыра, лепш было б, каб тым артыстам зусім не прыязджалі.

Шу ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі не маюць уяўлення аб сённяшнім узроўні сельскага гледача, ці на вёску зноў пасылаюцца выканаўцы не лепшых катэгорыяў, але канцэрт, ад якога мы ўсё так многа чакалі, нас расчаравав.

Пачну з канферансу. Першыя два сказы канферансе казалі па-беларуску, потым перайшлі на рускую мову і ў канцы зноў некалькі слоў казалі па-беларуску. Няўжо для нас родная мова экзотыка?

Цяперашняя выкладчыца дзіцячай музычнай школы імя Чайкоўскага А. Хадзько.

Аўтарам, 8 лютага 1966 года

КАЛЕКТЫВУ НАБЫВАЕ СТАЛАСЦЬ

Сялета Мінскаму Палацу культуры прафасоваў спазніцца дзесяць гадоў. Століны часу існуе пры Палацы тэатральная студыя. Пра іхля гэтага самадзейнага калектыву мы парасілі расказаць заснавальніца і мастацтва кіраўніца студыі — ацера Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Горькага Кузьму Кулакову.

Мне радасна, што на маю долю выпала кіраваць сапраўды творчым калектывам тэатральнай студыі, у рабоце якога прымаюць удзел рабочыя, служачыя, пенсіянеры нашага горада, інжынеры, педагогі, настаўнікі, слесары, механікі, студэнты. Разам з імі я перажываю цяжкасці, няўданы і творчыя радасці.

Ужо ў адным з першых спектакляў — «Ах, сэрца!» па камедый Ул. Палкоўца студыяцы паказалі ўмельства свабодна вясці дыялог, вельмі спаважы кулеты, добра скаваць, шыра гаварыць з гледачом.

Гарачае абмеркаванне гэтай першай работы напаміла мне маю малодсць — час, калі ў пачатку дваццатых гадоў я вучыўся на рабфаку. Прыгадаўся камсамольскі клуб, дзе малодцы прыліжылі тэатральнае мастацтва збірацца, каб пагаварыць пра імяні мастацкай літаратуры. Талы ўсе захапіліся цудоўным, сапраўды народным спектаклем «На Купале» Міхася Чарота, пастаўлена на сцэне БДТ-1 (цяпер Тэатр імя Янкі Купалы). І ў мяне ўзнікла думка: а што, калі гэты спектакль паставіць цяпер?

Неўзабаве мы чыталі ў калектыве літаратурную аснову спектакля, вызначыўшы яго як карціну народнага побыту. У пастаноўцы быў заняты ўвесь вялікі самадзейны калектыў Палаца культуры — драматычная студыя, харавая капэла, аркестр народных інструментаў і танцавальная група.

група. Усяго больш за сто дваццаць чалавек.

Час ішоў. Студыя паступова ставіла перад сабой усё больш сур'езныя творчыя задачы.

На сцэну палца прыйшла драматургія Горькага. «Дасцігаеў і іншыя» — гэтая п'еса дала разуменне творчым задачам.

У сцэну палца нарадзілася і свая п'еса — А. Карнеў напісаў драматычны твор пра паўстанне нараранскіх рыбакоў — «Досцігак над Нарачу». Гэтая музыка-бытавая драма працягвала рэпертуарную лінію калектыву, у аснове якой было імкненне да сінтэтычных форм. Над спектаклем пра нараранскіх рыбакоў разам са мной працавалі асістэнты-студыя. Пасля іх сталі пастаноўшчыкамі самастойных спектакляў: С. Говараў паставіў «Суд» Ул. Галубка і «Хлеб і ружа» А. Салініскага, а С. Шайхатовіч — «Забаву выпадка» К. Гальоні, «Калегі» В. Аксёнава.

Спектакль пра нараранскіх рыбакоў больш дваццаці разоў быў сыграны ў Мінску і таксама, як і ў Купальскую ноч, паказаўся ў Гомяльскім Палацы культуры чыгуначнікаў.

Так наша студыя, у якой знайшлі свабоднае прызнанне прадстаўнікі розных прафесій, паступова стала значнай культурнай сілай, здольнай ствараць сапраўдныя творы тэатральнага мастацтва, несці прыгожае ў масы.

За дзесяць гадоў работы студыі многія з не ўдзельнічалі сталі студэнтамі тэатральных інстытутаў Мінска, Масквы, Ленінграда. Некаторыя ўжо скончылі тэатральныя вышэйшыя на-

вучальныя ўстанавы і працуюць на тэатральнай ніве.

У апошні год студыя правадала пераважна над саветскай драматургіяй. У п'есах «Дзень свабодных баяў» В. Лаўрышэва, «Міжцы» Д. Бурынава, «Востраў твай мары» М. Заруднага і іншых нас перш за ўсё вабяць ідэі патрыятызму, пацучы абавязку перад краінай і людзьмі.

Апроч гэтых спектакляў мы стварылі вялікі тэатральна-аганандыскай паказ і паставілі п'есу П. Васілеўскага «Любіў, Налзая,

Ч А П І Ь

ПОЛЫМЯ БЕЛАРУСЬ МАЛАДОСЦЬ

Сёння мы змяшчам чарговую, другую ў гэтым годзе, старонку, складзеную ў агульнай друкаванні ў лютаскіх нумарах часопісаў «Полымя», «Маладосць», «Беларусь». Што ж знойдуць у іх чытачы?

«ПОЛЫМЯ». Адзначаецца нумар вялікай падборкі новых вершаў Пятруся Броўкі. Друкаваныя тэксты вершаў Кірэнін, Міколы Арочні і неапублікаваныя вершы Валіціна Таўля. Проза прадставіла аповесць «Сцяры» Уладзіміра Корбана, апавядання Івана Пташнікава і Івана Чыгрынава. Песні «Нуды Ірэш, Сяргей», змяшчае ў часопісе Аркадзь Мухомов. Друкаваныя тансыма апавядання югаслаўскага пісьменніка Младэна Алмаза «Сыны».

У раздзеле «Публіцыстыка» змешчаны артыкулы Ан. Галаўно «Дыялог на адной нарадзе» і нарвы польскага журналіста «Яшчэ адна старонка дружбы» — пра беларускага партызана, а цяпер прафесара Варшаўскага ўніверсітэта Ізабіра Пятрусявіча.

Алеся Зянон друкуе ў нумарах літаратурнага партрэта Андрэя Александровіча. Арсень Ліс у нарысе «Тэсія прасілася ў свет» расказвае пра нампізітара, аўтарніка і выдаўца беларускіх народных песняў Антона Грыневіча.

Раздзел «Крытыка і літаратуразнаўства» прадстаўлены артыкуламі Яні Брыля «Непарады агляда», у якім ён разглядае апавяданні, што былі змешчаныя ў «Маладосці» ў мінулы годзе. Тут жа змешчаныя развідзі В. Крышталі і аповесці «Незаможныя Удана» і «Высока аставаць у сэрцы» Р. Сабаленкі, Ул. Кошана на кнігу М. Крутойскага «Лютаскія мінусі» і Р. Шыры на «Літаратурны гульні» І. Говары.

«МАЛАДОСЦЬ». Лютаскія кніжкі часопіса багата і на паэзію, і на прозу. Тут друкуюцца нізкая вершаў Аркадзя Куляшова, вершы Рамана Гармола, Сяргея Панізіна, Казіміра Камейшы, Славаміра Хадаронка, джэнія Мусы Джаліла і Івана Чыгрынава. А таксама падборка вершаў татарскага паэта ў перакладзе на беларускую мову. Проза прадставіла ў аповесці «Сцяры» Уладзіміра Корбана і «Міхаліна, Міхаліна...» і апавяданні А. Маеўскага, Міхаса Вышыньскага, Уладзіміра Алеховіча, Паўла Місюка.

Шмат у часопісе публіцыстычных матэрыялаў. Друкаваныя, напрыклад, радні фэстывалі з фойе Дзяржаўнага гістарычнага музея БССР, нататкі журналіста Э. Ялугіна з калгаса імя Чапаева Мясціслаўскага раёна, гучнае маршалаўскае лістэнне ад беларускіх эскадронаў, рэпартаж і запісы студэнта Таўляціна-мастацкага інстытута П. Сявуховіча «Сёння маюць паглядзець», нарыс Г. Коласа пра дэбютантаў Тэатра імя Янкі Каласы.

У раздзеле «Кнігі і час» змешчаны артыкул В. Бялова «Сцілом аналітыка», развідзі Ю. Канэ на зборнік апавяданняў і Чыгрынава «Літвінцы і лясныя волю» і М. Яроша на кнігу «Літвінцы і лясныя волю» і М. Яроша на кнігу «Літвінцы і лясныя волю».

Працягвае часопіс налічард значнальных дат з гісторыі Беларусі «Ці помнім мы усё?».

У раздзеле «З далёкіх і блізкіх дарог» друкаваныя матэрыялы з далёкіх і блізкіх дарог, друкаваныя матэрыялы з далёкіх і блізкіх дарог, друкаваныя матэрыялы з далёкіх і блізкіх дарог.

Літаратурна-мастацкія матэрыялы ў нумарах надрукаваны: вершы Пятра Прыходзькі, Уладзіміра Маратоніча, Анатоля Сербантовіча і Міхаса Сірыні, апавяданні Івана Чыгрынава, Беніміна Рукава і Міколы Гіля. Да галавы з дванаццаці апавяданняў Пятра Прыходзькі і Мусы Джаліла друкаваны ў перакладах на беларускую мову вершы гэтых паэтаў.

У раздзеле «Нігі» друкаваныя развідзі М. Сявуховіча на зборнік апавяданняў «Літвінцы і лясныя волю» і А. Гардзіцкага на зборнік крытычных артыкулаў М. Стралева «Нігі і словы». Змешчаны ў нумарах таксама артыкулы на кнігу Н. Лапаціна «Спартыўная лоўля рыбы» і кнігу А. Курцова «Школьны налічард прыроды».

Літаратурна-мастацкія матэрыялы ў нумарах надрукаваны: вершы Пятра Прыходзькі, Уладзіміра Маратоніча, Анатоля Сербантовіча і Міхаса Сірыні, апавяданні Івана Чыгрынава, Беніміна Рукава і Міколы Гіля. Да галавы з дванаццаці апавяданняў Пятра Прыходзькі і Мусы Джаліла друкаваны ў перакладах на беларускую мову вершы гэтых паэтаў.

У раздзеле «Нігі» друкаваныя развідзі М. Сявуховіча на зборнік апавяданняў «Літвінцы і лясныя волю» і А. Гардзіцкага на зборнік крытычных артыкулаў М. Стралева «Нігі і словы». Змешчаны ў нумарах таксама артыкулы на кнігу Н. Лапаціна «Спартыўная лоўля рыбы» і кнігу А. Курцова «Школьны налічард прыроды».

Літаратурна-мастацкія матэрыялы ў нумарах надрукаваны: вершы Пятра Прыходзькі, Уладзіміра Маратоніча, Анатоля Сербантовіча і Міхаса Сірыні, апавяданні Івана Чыгрынава, Беніміна Рукава і Міколы Гіля. Да галавы з дванаццаці апавяданняў Пятра Прыходзькі і Мусы Джаліла друкаваны ў перакладах на беларускую мову вершы гэтых паэтаў.

Уладзімір КАРАТКЕВІЧ

(«Беларусь»)

СЛОВА БЕЛАРУСКАЙ БЯРОЗЫ

Стопкі год у глядку на палеткі і вясі ў іх сцюдзёнай і чыстай асенняй расе. Закалена, узмакрана на золкім узлесці, Як старая жанчына, што пасвіць гусей,

Валасы мае чыста вятрыска і трусіць, А на прыволлі — туды і сюды Чарадой валуны, нібы белыя гусі, Што гані — не гані, а не згоніш з вады.

Ад вясёлае Друці да нетраў Падляшча, Ад палескіх імхоў да асвейскіх крыніц — Валюнова паша, гранітна паша... Камяні... камяні... камяні...

І хоць мох на каменнях сівее ад гора, А ў галіны мае б'юць шалёна грамы, — Добра ўсё ж нам глядзець на лугі і разоры, На зямліцы, якой паслужылі і мы.

Бо тады, калі праўду хачелі павесіць, А над хатамі курчыся змей агнявы, Мы хавалі людзей на падбеггах да лесу, Я — і гусі мае сярэд стымал травы.

Людзі краю майго, мы зрадзіліся за ваі, Людзі, медчыцы ў вас, наша сэрца прабе, Бо з адзіным мы сэрцам, адвечным, як камень, І пшчотным, як добрае жытце мае.

Сяргей ПАНІЗІК

(«Маладосць»)

БАЦЬКАМ

Не затрымаюся ў дарогах, І як служу, і як пішу, прыду да вясці дарыць у сэрцы як люблю... на вашу здыбы-пірагі.

Каб зноў пакынуць у дарогах, І з ружанком прыду ў час, і расказваў у соты раз, Як я выконваю наказ даўнішній быцьвай размовы.

Не прыпыняйся, не жахайся, спавоі. Хай адвечорак доўгім цемем лег — Не адважні, толькі ў тым яна — Датуль, пакуль магчымы маналог.

Я мне слярам паклон адважніцкім, Нізі, Дзе адшунцаў іх захаваў долг, Дзе маўклівым сведчаннем на стол Адзіныя іх помнікі — дзве кніжкі.

Дружыню адіснуты, як след, На вокладах два прывітанні і даты Іх нараджэння новага на свет. Два томікі, як два чырвоныя святкі

Смартнога саборніцтва з пяром Не вытрымаў ні шыты, ні сталь рыдлёўні, І не змагла імгла нямой дамоўні Верш задушыць халодным забойцём.

Два томікі — два помнікі. З партрэтаў глядзіць сляры. Мы дружбе служым зноў... Інакшым служб не трэба для патаў — Іх ладана, ні жаласных прамоў.

Глядзіць без данору і пагарды Мне не ўчыць, а вам не пераганяць Мае маршчыны і сівыя сроні, Янім рукой да фінішу падаць.

Для іных вы — ахвяры радавыя Крутых гадоў, безлітасных судоў, А для мяне — вы маршылі, янія Камандавалі б арміямі слоў.

Так, мы — сляры па сэрцу і па зброі, Вядомы арсенал бацькоўскі наш: Чарніла і чарнільніца, пяро і пера, Хімічныя альбы прости нарадаш.

Мне нечым перад вамі ганарыцца, Сябры... Адны ў нас пшчы і палі, Засмаглымі раднікі з іх ірыцы мы Адзіні і той імя халодні піні.

Пятрусь БРОўКА

(«Полымя»)

АГНІ КАСТРЫЧНІКА

Калі ля Смольнага гарэлі Кастры матросы і салдат, На печках мы яшчэ сядзелі Пад стрэхамі сасновых хат.

Ды слова важкае «таварыш» Узрушыла і нас, малых, І палымнелі нашы твары Ад незгасальных ветраў тых.

Былі чырвоныя гвардзейцы На самай яснай вышыні І ведалі, што ў нашы сэрцы Падуць Кастрычніка агні.

Мы неслі іх праз зімы, вясны, Цераз хрыбты цяжкіх гадоў, І мы пранеслі іх пачасна, Не асаромішы бацькоў.

«ПАЛКОЎНІК»

Служылі ў войску, і нямала, Ад нашай вёскі пры царях, Але нікому не прыпала Быць па-належнаму ў чынах.

З нас кожны ў справе быў уважны — Калю штыком, прыкладом біў, Ды нават той, хто быў адважні, Вышэй афрэйтэра не быў.

Загінуў пад Курскам

АПАВЯДАННЕ

АГАТА працулася на золку. Прачулася ад цяжкага, трыжонкага паучыся, якое балачка сіснула сэрца. Было іхка. Так іхка, што Агата здалося, быццам яна ніколай жывой істоты на свеце. Стала страшна, заважнілася сэрца. Раптам яна здагадалася, уздыхнула з палёгкай — спыніўся галдзінік. Босымі нагамі ступіла на халодную падлогу, вобмакцам знайшла на стале будзільнік і завяла яго.

«За ноч як хата настывае, і морозы жа німа, — уздыгваючы ад холоду, падумала яна. — Трэба за лета як падмураваць».

Яна зноў палезла пад коўдру. Сяргята за ноч паспеець ужо астыла. Агата скурчалася і лягла. Яна хачела заснуць, але не магла. Неспакойна было на сэрцы, нудліва. Думкі не давалі спакою, ніяк не можна было адважніць іх. Стала расступіцца цемра. Ужо чымяна праступалі агары вочка. Дасячы далачка на сцяне хрыпела прагарылі пеньскі, забрахаў сабака. А ў хаце настойліва і гудка пытаўся галдзінік: ці так і так і так і так?

Агата звяклася з адзінотай. Спачатку, калі Коля паехаў вучыцца ў горад, яна сумавала, асабліва доўгімі зімовымі вечарамі. Сын прыязджаў толькі ўлетку памачыць касіць сена. Калі ж яго прызначылі ў працу, яшчэ раздзейшыя сталі сустрачы. Зваў ён маці да сябе.

Агата сунула ў духу сыра, збрала смятану і ехала да сына. Прыязджала гаварыла: «Ну, сынок, надобна я». А праходзіла дні тры, пачынала сумаваньне: «Аў калгасе сама леді браць, бульбу воль-воль пачуць капаць. Паеда я, сыночкі!»

Коля злавася: — Ну, няўжо там без шчыбе не абыйдуцца! Ён ведаў, маці не застанеша. Браў білет і праводзіў да станцыі.

Агата любіла і ўмела працаваць. Яна і рэзку рэзала, і жала, і касіла сама, размазвала, памужчыньску. «Бо хто паможа ўдзеве? Вунь Сямко бязрукі, прыважа касу за шыю і касіць аднаго рукою. А тыя, хто думжы да здарова, дык да іх не падступіліся, кожны сабе старэцка». Потым стала лягчы. Коля падрос. Вышэйшы першы раз на сенажэй з мужчынкам, танкавым, відно, што хлапчук, але дужы. Агата ж ішла ўдзёўж пракаса і галасіла. Аж людзі сталі гаварыць: «Вунь, Агата кося пахавала. Радавацца трэба бабе, а яна галасіць».

З таго лета лягчы уздыхнула Агата. Работа была для яе адзінай утэхай у жыцці. Ці ледзі касіць, ці жала — клада саломку да саломкі, каласок каласу, і ўжо не з асадолай, а нібы са злосці рэзала жменю за жменей калосе. Працавала да стомы, каб прысціць дадому, уласці, заснуць і ні аб чым не думачы.

Потым, калі прытупілася паучыся, змырлася сэрца са стратай, Агата не стала сціннейшай. Працаваць павольна яна ўжо не магла. Унора яшчэ з веча яна паставіла ў сенах гумовыя боты. Ведала — заўтра на капцы. Дружная вясня ў гэтым годзе. Талая вада затопіла капцы з бульбай. Бульба трэба ратаваць, каб не прапала насенне.

Агата ўсё яшчэ ляжала ў ложку. Не хачелася ўставаць, ісці на работу, не хачелася бачыць людзей, слухаць іх гаворку.

«Лешы бы рэзку рэзачь паслаў, — падумала яна пра брыгадзіра. — Не пайду, можа сёння абыйдуцца дзень і без мяне». А сама ўсё дакарала ся-

бе, што абаялася людскіх языкоў, пляткара абаялася. Перад ёю паўстаў твар Зосі, вострава, прыворнай усмешкай.

Адночы, калі жанкі прыслі на мураву, скончыўшы выбраць бульбу, Зося сказала голасна, бы адчуваючы за сабою маўкліваю падтрымку жанок:

— Агата, ці не чула ты, што ўсё сяло гаворыць? Кажыць, што твай Мікалай жыў.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

— Агата, ці не чула ты, што ўсё сяло гаворыць? Кажыць, што твай Мікалай жыў.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

У нашых званнях бедны спойнік. Ну што ж, мы ведалі не шмат. Ды быў у нас адзін «палкоўнік», Якога звалі так у жарт.

А ў іх ладуні, вёска зная, Што трэба ўдзены, на ўсе часы: Буханка хлеба, пуста сала, Кружочкі дравае лязы.

«Палкоўнік» наш не меў пакуты, Бо кожны так яму рабіў, Каб ён быў сыты, быў абуты, Каб перад войскам дужы быў.

Ён меў трубу і меў жалейку (Мог так зэйграць, як арганіст), І красіва, і самасейку Альбо аплешывы піст.

Быў у паходах дзень ён цэлы, Не зложыўвай камандай шмат, Калі камандавай — мычэла Між бору войска на загад.

Хадзіў і я з ім у паходы, І хлеба лусты з ім дзэліў, І а сьбе пры ім заўсёды За падпалкоўніка лічыў.

Калі ж дадому за чарадою Прытаўся ён, дык быў як госяць, Яго стравалі, яго героя, Стары, малы — усё, як ёсць!

Ніна МАЕўСКАЯ

(«Маладосць»)

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Малюнак Ю. Пучыньскага да апавядання М. Гіля «Буянікі ў двары не было». («Беларусь»)

бе, што абаялася людскіх языкоў, пляткара абаялася. Перад ёю паўстаў твар Зосі, вострава, прыворнай усмешкай.

Адночы, калі жанкі прыслі на мураву, скончыўшы выбраць бульбу, Зося сказала голасна, бы адчуваючы за сабою маўкліваю падтрымку жанок:

— Агата, ці не чула ты, што ўсё сяло гаворыць? Кажыць, што твай Мікалай жыў.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

Агата ўзрыгнула, яна адчула, як моцна затэхала сэрца, пачалі нямець ногі.

«НЕМАН» № 2

«З чым вы ідзеце да ХХІІ з'езда КПСС? Які вышы дасяглішы? Памяніце!» — з такім пытаннем звярнуўся карэспандэнт часопіса да працаўнікоў розных галінаў народнай гаспадаркі. У лютаскіх кніжках «Неман» надрукаваны адзін галоўныя навіны. Міхаліна матэрыялаў завода І. Вераб'ева, старшынкі калгаса «Літвінцы і лясныя волю» Ул. Галаўно, фрезероўскага завода Мінскага завода аўтаматных ліній А. Філіча, выконваючага абавязкі начальніка аддзела паліграфічна-мамануальнага будаўніцтва Дзяржаўнага БССР А. Лейкіна і прарэктара па вучэбнай рабоце Беларускага інстытута народнай гаспадаркі Д. Ерамеева.

З прозы ў часопісе змешчаны аповесць Р. Янкі «Сяры» і аповесць «Сцяры» Ю. Вагужавіча, захапачны аповесці А. Каштанова «Чаго ты хочаш, хлопце!» і першыя

апавяданні маладых аўтараў. Павія прадставіла вершы А. Пыска (пярэклад Н. Кісіля), А. Драмакруста, Я. Баранова і Ю. Костарова. А таксама падборка прывесчан нарыс Ч. Чарнога. Аб вынаходніцтвах беларускіх вучоных у галосе прамысловасці расказваецца ў артыкуле Б. Усцінава.

Часопіс надрукаваў першыя два нарысы з кніжкі «Тры ступені славы» пра беларускіх навалераў гэтых адзі

Ц Б Р К РАЗНАСТАЙНА, ДАСЦІПНА, ЦІКАВА

...Ен прыйшоў на спатканне. У яго вялікі, незвычайна круглы і сумны вочы. Яны выпраменьваюць пацучы добрай душы і міжвольна выдалоў унутраную разгубленасць. Гэтую разгубленасць яшчэ больш падкрэсліваюць яго сутуластыя рукі. Ён неадзіна раз даваў пацучы добрай душы і міжвольна выдалоў унутраную разгубленасць. Гэтую разгубленасць яшчэ больш падкрэсліваюць яго сутуластыя рукі. Ён неадзіна раз даваў пацучы добрай душы і міжвольна выдалоў унутраную разгубленасць.

Хто Ён? Адкуль прыйшоў на арану Мінскага цырка гэты чалавек з круглымі і сумнымі вачыма? Дзе мы ўжо сустракаліся з гэтым лагодным нядаўнякам?

Юрыі Нікулін... Ну, вядома ж, гэта ён! Той Нікулін, які ў нашым фільме беларускага спявачка і рэжысёра М. Дзюрыскага «Калі дрэвы былі вялікія» адзіну нас сваім цудоўным талентам мастака, здольнага выклікаць у гледачоў добрыя пачуцці, душэўную ўсешку і слязы радасці. Той Нікулін, што стварыў вобраз, над якім мы сміяліся, глядзячы кароткаметражны фільм «Самагончыкі». Той Нікулін, які афарыў з уломам назваў «Аперэцый Ё». Чаму «Ё»? Каб, гаворыць, больш канспіратыўна было.

Прыемная сустрача! Прыемная таму, што Юрыі Нікулін аказаўся нашым даўнім добрым знаёмым. І яшчэ. На гэты раз нікулінскі талент зазвіў для нас новай гранню. Арыст, аказваецца, не толькі выдатны майстар кіно, але яшчэ і цудоўны цыркавы комік.

У пары з ім на манежы працуе Міхал Шуйдзін. Што можна сказаць пра гэтага арыста? Варта партнёр.

Рэжыры, жарты, трюкі, якія выканаўца Юрыем Нікуліным і Міхалем Шуйдзіным, не заўсёды новыя. Многія з іх нам давалася бачыць і чужы і, можа быць, не раз. Але, асветленыя непатворным, нікулінскім гумарам, яны набываюць глыбіню, значнасць і ўспрымальнасць ўсёй душой.

Правесці вечар у кампаніі папулярнага коміка — адно задавальненне.

Новая праграма вельмі разнастайная. І абатыраў цыркавага мастацтва на гэты раз чакане не адна

шыкава і прыемная сустрача з цыркавымі майстрамі розных жанраў: акрабяткамі, жанглажу, дрэсурой і г. д.

Цэнтрам праграмы, як кажуць, несумненна з'яўляецца паветраны атракцыён «Шар смеласці». З выканаўцамі яго, арыстамі Надзеяй і Патром Мяціцкім, мінчане, здаецца, сустракаюцца ўпершыню. Гэта бастрашныя гімнасты-гошчынікі. Уявіце сабе вялікія сеткавыя шар пад купалам цырка і матачыкамі ў ім па гарызанталі і па вертыкалі. Відзіцца незвычайна! Восем арыстаў імчацца побач. І талды яны размінаюцца на перакрываюцца і дакладна, якая вымараецца найменшымі долямі секунды. Але гэта яшчэ не аглае атракцыёна.

Самае здзіўляючае пачынаецца тады, калі ніжняя пачынае шар адпусціць на арану, а Пётр Мяціцкі на шалёнай хуткасці ганяе сваю пуду-машыну па кругу другой пачынаючы нават перакрываючы галаву нагамі. Калі бачыць такое, у галаву міжвольна прыходзіць слова, якім дакладней за ўсё можна азначыць неверагоднае дасягненне: фантастычна!

Ні адна цыркавая праграма не можа, бадай, абыйсці без такога жанру, як акрабятка. І гэта арыстаў. Акрабятка любіць і цягнуць гледачы. На гэты раз ім пацанаваў. У новай праграме шмат акрабятчыных нумароў, якія, дарэчы, не паўтараюць адін аднаго, а з'яўляюцца абсалютнымі антыпамамі як па задуме, так і па выкананню.

Уявіць, напрыклад, нумар акрабятчынай кляўдыны арыстаў Ферыя (бацькі і сына). Гэта тэмпы каскад, які спалучае ў сабе акрабятчыны трюкі з музычным рытмам, залічваючы скачкі з вострай сатырай. Гэта — ад саўватора Віталія Лазарова, які праславіўся вядучым цырк біскупам і катандай і вогнянай сатырай. І гэта добра.

А вось нумар мастака-акрабятчынай групы Падерных — ужо нешта зусім іншае. Тут хуткаці, націску праціпастануем плавна шырыня, манументальна скульп-

турнасць. Арысты працуюць зладжана, дакладна. І калі глядзіш на арыгянальныя піраміды, што «вынікаюць» адна з адной, здаецца, што яны зроблены з мармуру.

І яшчэ два акрабятчыны нумары. Першы — сяцёр Савіных. Ён нумар мы назвалі б нумарам «камернай» акрабяткі. Арысты прыцягваюць проста-такі элеганты, глядзячы на тое, што трюкі, якія выконваюцца імі, вельмі складаныя і хутка па сле мужчынчаным чым жанчынам. Але ў гэтым і залючаецца прывабнасць мастацтва Савіных, для якіх нібы не існуе межы паміж магчымым і немагчымым.

Другі — акрабятка-скакуноў па падліной дошцы Ганчаровых. Гэта нумар групы. Ён адрозніваецца ад нумара Савіных тым, як Ферыя і Падерных. Па складанасці і сачкоў, па майстравству і выкананню арысты блізка да самых лепшых прадстаўнікоў гэтага жанру цыркавага мастацтва. Сустрача з арыстамі Ганчаровым нам прыемна ўдала. Бо яны з'яўляюцца выпускнікамі Мінскага цырка.

У праграме нямала арыгянальных нумароў. Жанглеры Усевы працуюць з не зусім звычайнымі прадметамі — з капчачкамі. Працуюць добра, чыста. Надзвычай гнутка выканаўца пластычнага эцюда Рэгіна Шаўчэнка. І, нарэшце, на два майстравскія антыпады Міхашкі. Гэта цалая сям'я, якая прыводзіла сябе рабоце ў адным з самых старажытных і цяжкіх жанраў цыркавага мастацтва.

Напоўна, вельмі задаволены гледачы сустрачай з дрэсурой арыстаў мядзведзя Элай Эльворці. У час яго выступлення мы чулі, як адна з гледачак сказала: «Які смешны, які даскава і добры гэты насаляцкі!» Як бы яна была расчаравана, калі б ведала праўду пра мядзведзя.

Некн нам давалася тутарыць з вядомым дрэсуршчыкам з'яроў Вяліцкім Філатавым. Ён нам сказаў, што большасць трагічных выпадкаў адбываецца з утаймавальнікамі мядзведзяў.

I. A. ГІТГАРЦ

Многія лічаць, што найбольш рызыкоўныя нумары з ільвамі, тырамі, пантарамі. А пра мядзведзяў прывыклі думаць, як пра істот дарадушных і незладушных.

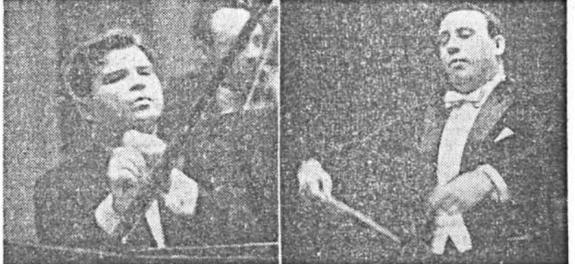
Той, хто так думае, памыляецца. Мядзведзь нічога не значыць адным ударам лапы прыбегчы хрыбет кано, скуручыць галаву брыць. Больш таго, слішчу ў звера така, што ён можа схваціць аэразнама ім лая і доўга цягнуць яго на двадох азіных лапах. Мядзведзь выдатна лапаць, плавае, лёгка перадоўвае горы і скалы, без цяжкасці абганяе кая, які імчыцца на усю сілу.

Вось вам і цяльпун-лебабок! Толькі вопытным палюўнічым вядома, што мядзведзь з кулюю ў сэрцы можа дагнаць і пакарціць свайго ворага. Аказваецца, нават смяротна паранены мядзведзь сустрача не жартачы. Бо недарэў у індзейцаў карлі з кіпчоўца не ўпрыгожанам, а самай высокай узнагародай.

Мы нездарма зрабілі гэтак адступленне. Ведаючы праўду пра мядзведзя, гледачы лепш зразумеюць, якой цяноў удалося дрэсуршчыцы дамагчыся ад гэтых забіякаў і бунуць паслухнасці. А Эла Эльворці, скажам шыра, дамаглася вельмі многа. Яна адвадзяе сябе сярод з'яроў паўнаўладнай гаспадыняй. Да таго ж у яе ёсць адна перавага перад дрэсуршчыкамі-мужчынамі: тое, што яна жанчына. Арыстка, лёгка прытанцоўвае, пераходзіць з месца на месца сярод сваіх «лебабокаў», і гэта стварае выгады для яе кантраст. Ды і самі грозныя драпежнікі, здаецца, не супраць таго, што іх гаспадыня — такая мілая, грашчэзная і лёгкая. Яны выконваюць заданы сунленіа, часам нават фарсета — з яўным задавальненнем, выклікаючы тым самым добрыя ўсешкі ў гледачоў.

Мы чулі нямала пахвальных слоў аб новай праграме ад дасведчаных гледачоў. Гэта добра. Значыць, сустрачка прынесла ім пачуццё радасці і был прыемныя.

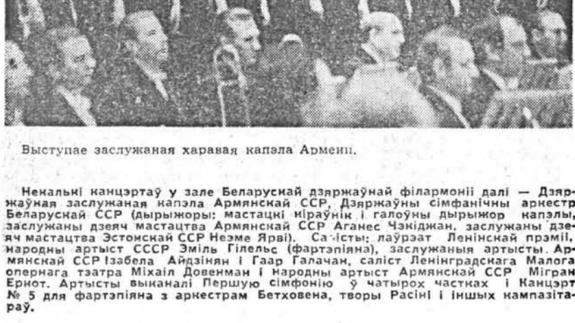
Васіль ДАНИЛЕВІЧ.

Саліст Эміль Гітгарц.

Дырыжор аркестра Немеж Яры.

Выступае заслужаная харавая капэла Армені.

Міліён працоўных у нашай краіне наведваюць музеі, выстаўныя залы, знамяцца з помнікамі архітэктуры. У прелегандае выхуленнага мастацтва ў нас стала добрай традыцыя правядзенне мастацкіх ланары.

Выраж другой Усесаюзнай мастацкай латарэі адбудзецца ў чэрвені 1966 года ў Маскве. Калі выйграюць у латарэі ў першую латарэй павялічыцца — магчымаць выйграюць ўрэасла ў шэсць разоў.

Вялікі ўклад у справу арганізацыі усесаюзнай мастацкай латарэі ўносяць мастакі Беларусі. У нашай рэспубліцы над творамі ў фонд выйграшў латарэй працуюць вядомыя майстры пэндзля і рэза — народны мастак В. Шэйрко, заслужаны дзеяч мастацтваў П. Масленікаў, мастакі Я. Красоўскі, А. Гу-

У ФОНД ДРУГОЙ УСЕСАЮЗНАЙ

Міліён працоўных у нашай краіне наведваюць музеі, выстаўныя залы, знамяцца з помнікамі архітэктуры. У прелегандае выхуленнага мастацтва ў нас стала добрай традыцыя правядзенне мастацкіх ланары.

Выраж другой Усесаюзнай мастацкай латарэі адбудзецца ў чэрвені 1966 года ў Маскве. Калі выйграюць у латарэі ў першую латарэй павялічыцца — магчымаць выйграюць ўрэасла ў шэсць разоў.

Вялікі ўклад у справу арганізацыі усесаюзнай мастацкай латарэі ўносяць мастакі Беларусі. У нашай рэспубліцы над творамі ў фонд выйграшў латарэй працуюць вядомыя майстры пэндзля і рэза — народны мастак В. Шэйрко, заслужаны дзеяч мастацтваў П. Масленікаў, мастакі Я. Красоўскі, А. Гу-

КВАРТАЛЬНЫ ЖЫЦЦЕ ЗА ПУБЛІКАЦЫ

«Калі паспрабаваць вылучыць галоўнае, дык чым, па-вашаму, сёлетні тэатральны сезон у Францыі адрозніваецца ад папярэдняга?» — на гэтак пытанне адзін з вядомых французскіх тэатральных крытыкаў Рабер Кантэрс адказаў пасля хвіліннага раздуму адным словам: «Дэцэнтралізацыя». Потым, бачачы маё незадуменне, растлумачыў:

«Калі гаворка заходзіць пра французскі тэатр, дык звычайна маюць на ўвазе толькі парызкую сцэну, і гэта, адпаведна, адначасна і ступень справядлівасці. Парыз да гэтага часу застаецца асноўным цэнтрам тэатральнага жыцця, яго ядром. Але ўсё ж за апошнія гады абставіны трохі змяніліся, а сёлетняй восенню тэатральная дзейнасць нека абсабіла прыкметна выйшла за адміністрацыйныя межы Уласна Парыжа. У яго прыгарадах і на ўскраінах скаціліся даволі моцныя і цікавыя тэатральныя калектывы, якія атрымалі прызнанне і ў гледачы, і ў нас, крытыкаў. Апроч таго, яўна актыўна развіваліся тэатральныя цэнтры правінцыі».

«Спраўды, даволі хоць бы бегла пазнаёміцца з тэатральнай «геаграфіяй» сёлетняга сезона, каб пераканацца ў справядлівасці гэтай слоў. На афішу стала месца з'яўляцца спектаклі малалых тэатраў парызскіх рабочых прыгарадаў — Сен-Дані, Абервіль, Вільжюф-Нантэ. Гэта тым больш раласна, што дзейнасць іх не абмяжоўваецца проста пастаноўкай спектакляў (хоць пастаноўкі гэтыя цікавыя і ажывляюцца на высокім прафесіянальным узроўні, пра што сведчаць добразычлівыя водгукі спецыялістаў), але правозаць таксама работу, уласніую лямам культуры, несучы мастацтва ў асяроддзе рабочых, якім матэрыяльна вельмі цяжка выбрацца ў парызскія залы».

Малалы тэатр камуны Абервіль пачаў свой другі сезон п'есай бельгійскага драматурга Т. Брундэна «Пісы». Пастаноўка (і дырэктар тэатра) Габрыэль Гаран здолеў вельмі праблізна дасягнуць та гледача дух гэтага ваяўнічага анты-

расіскага твора, занамага свеціць людзям па тэлевізійнай перадачы. Суровы, часам нават жорсткі спектакль праўдзіва, ва ўсёй яе бескалянаснасці перадае атымасферу канцэртаў, якая пануе ў Паўднёва-Афрыканскай Рэспубліцы».

Парызская крытыка адзначае энергічнасць пастаноўкі, нарастанне драматычнага напалу адрэяня, якое да канца трымае гледачы ў напружанасці, і пакарэвіла асабліва актуальнасць спектакля. Вартавы псы Трансвала замята лёгка атаясамліваюцца з палітэйскімі сабакамі, якімі зусім нядаўна ішчалі ў Злучаных Штатах негры, што патрабавалі раўнапраўя.

Не атрымліваючы ад урадальных органаў амаль ніякіх датаваў, тэатр камуны Абервіль беша ў цішак фінансавых цяжкасцей. «Вядома, было б лягчэй звыозіць каншы з канамі, каб мы пайшлі па шляху падааржання білетаў, як гэта робіць у тэатрах камерныхых, якія закліканы прыносці прыбытак. Але ў гэтым Габрыэль Гаран — адзін іменіх не адступае ад сваёй мэты: быць культурным цэнтрам на службе насельніцтва Абервіль і ўсёго навакольнага раёна. Рабочы муніцыпалітэт Абервіль аказвае нам істотную дапамогу. Уласна, толькі дзякуючы ёй мы і існуем».

Не лягчэй даводзіцца і тэатру імя Жэрава Філіпа ў другой частцы «спралетарскага поеса» Парыжа, у Сен-Дані. Мы даводзіліся і раней бываць у гэтым тэатры. Стары збудавань будынак прыйшоў у непрагоднасць, змрочная абарпаная глядзельная зала нагадала закінуты хлб. Аднак тэатр так і не дакажаўся шмат разоў абнавіць драўляныя сродкаў. Гэтым летам будынак быў парламентаваны ісламі камуністчнага муніцыпалітэта Сен-Дані, які і сам якраз не мае вялікіх магчымасцей.

Як бы там ні было новы сезон тэатра адрыўся ў зале, дзе аку-

САВЕЦКА-МАНГОЛЬСКАЯ ДРУЖБА НЕПАРУШНАЯ

20 годнаў Дагавору аб дружбе і ўзаемнай дапамозе паміж Савецкім Саюзам і Мангольскай Народнай Рэспублікай, які быў падпісаны 27 лютага 1946 года, прысвечана новая марка, вышчпаная Міністэрствам сувязі СССР.

На прэзным плане малюнак — мангольскі конік. Ён узяў іна сабою разгортную кнігу з надпісам «ЛЕНІН». У правым верхнім кутку — дзяржаўны сцяг СССР і МНР. Фонам служыць сонца, якое асветляе жалыя пшаніцы, коштурныя малюны вшчпаных і лісь адравапаветраў.

У кампазіцыі малюнак ўведзены арыгянальны мангольскі арымент «алхан хэ», які сімвалізуе вечны рух, вечнае жыццё народа.

Марка выканана ў спалучэнні чырвонага, сіняга, чэмна бардовага, залатэстага колераў. Агул малюна — мастак Абрам Шмітштэйн. Памеры жывапіснага поля — 28 на 28 міліметраў. Друк — плоскі. Зубоўна — грэбчатая.

ДЗМІТРАЎСКАМУ ФАРФОРУ—200 ГАДОЎ

У старажытным падмаскоўным горадзе Дзмітравае дзевяце глыстаў. Гэтыя былі адны з фарфораў аднаго з вядомых фарфараў заводу Яго вырабавалі шырокую вядомасць. Яны дэманстравалі на 92 выставках у 22 краінах свету.

У гонар юбілею Дзмітраўскага фарфаравага заводу апышчаны даве сэрвісныя паштовыя маркі коштам у шэсць і дзясціх копеек. На першай статуэткай пашталёва і руская саліснныя дзясціны ў нашай дзяржаве адзены, з вёдрамі на каромілах. Гэтыя статуэтка, выпущаныя заводам у XIX стагоддзі, паслужылі мастаку тэмай для арыгянальнай кампазіцыі — пашталёва, арыменту ў фарму, уручыце дзясціны пісьмо.

На другой марцы (дзясцінапачэпнай) фарфаравае вырабы заводу з нашы дні чыніць арыгянальнае расфарбоўкі, кубак, вазы, малюны, кафеціны. Пераважаюць чырвоныя, сіні, шэрыя колеры. Абодва маркі вышчпаны мастаком Алесіем Алесіевым. У гэтых вырабах сюжэты імя паматалі мастакі і майстры Дзмітраўскага фарфаравага заводу. Маркі — ромбападобныя. Памеры іх 32 на 32 міліметры. Друк — плоскі. Зубоўна — грэбчатая.

Марыя КАВАЛЕВА. (А.ІН.)

«КРОК, ВАРТЫ АСЛОЎ...»

Раман пісьменніцы Харпер Лі «Забіць перасмешніка» кандісавы ва ўсіх школьных бібліятэках акругі Хановэр (штат Вірджыя, ШША) па аднаго-двух раўназны ўсіх сямі членаў акруговага школьнага савета. Савет прыняў гэту рашэнне пасля таго, як адзін з яго членаў некалькі тыдняў назад, нарэшце, наважыўся прачытаць «Забіць перасмешніка» і на ўвесь голас асудзіў як «амаральную» гэтую апавесць пра расавую несправядлівасць і іншыя факты жыцця ў малым горадку штата Алабама. Вядома, астатнія члены савета не чыталі кнігі Лі, але для іх было дастаткова дзевяціцца, што ў рамане гаворка ідзе, у прыватнасці, пра абарону негра белым авакатам.

Рашэнне акруговага школьнага савета было ўспрынята па-рознаму. «Ветліва і рэспектабельныя» ледзі і джэнтыльмены — расісты, якія пануюць у акрузе, ухвалялі яго. Але знайшліся ў штаце і людзі, якія мысляць. Так, у Рымчандэ, сталі-

цы Вірджыні, размешчанай у межах акругі Хановэр, рэдактар уплывавай газеты «Рымчандэ ньюс літэр» Джэймс Кіл-Патрык асудзіў рашэнне Хановерскага акруговага школьнага савета як «крок, варты аслоў». Ён паведаміў, што яго газета пашле бясплатныя экзэмпляры кнігі першым п'яцідзясці школьнікам акругі Хановэр, якія папрасіць аб гэтым. Водгук паследаваў неадкладна. Кнігу захацелі атрымаць куды больш за п'яцідзясці школьнікаў.

Сама пісьменніца паслала рэдактару газеты «Рымчандэ ньюс літэр» 10 долараў і пісьмо, у якім гаворыцца, у прыватнасці: «Калючы, відаць, праблема заключана ў непісьменнасці, я кладу гэтую невялікую суму і прабу выкарыстаць яе для таго, каб залічыць членаў Хановерскага акруговага школьнага савета ў першы клас любові школы, па іх выбару».

Саша ЛУРЫ, карэспандант ТАСС, Нью-Йорк.

В ЯСНО 1871 ЛЭС ШЭДЭЎРА

Годна вядома спявачка Паліна Віардо, якая жыла ў Бужывалі паблізу Парыжа, атрымала з Пецярбурга пісьмо ад свайго дэўняга сабра славуэта рускага пісьменніка Івана Сяргеевіча Тургенева. Між іншым, ён паведаміў: «Я даждзіў да п'яцідзясці гадоў, і з мяне ні разу не пісалі партрэта маслам, а вось цяпер іх зрабілі адрозу два».

Цікава, што абодва гэтыя партрэты стварылі амаль адначасна выдатныя рускія мастакі Мікалаі Мікалаевіч Гі і Канстанцін Ягоравіч Макоўскі.

У памяннёным пісьме Тургенеў удакладняе: «Учора ранаціо — сенс для майго партрэта, але не ў П. Г. е ў другога мастака, Макоўскага, які перапісў у мяне ўсёго адзін сенс і выканаў нешта вельмі цудоўнае ў гэтым жывапісцы».

Сам Канстанцін Макоўскі так успамінаў пра ўсё гэта: «У нас аднаго з сваіх рэдкіх прыездаў у Пецярбург Тургенеў наведваў маю майстэрню. Гэта было некай ранаціо. Іван Сяргеевіч вельмі вялікае, явасцілы, і я не ўтрымаўся, каб не пралінаваць яму папярэваць мяне. Тургенеў безагаворачна згадзіўся, тут же зручна размясціўся ў мяжым скурамным крэсле і ўвесь час сачыў. І непакоўся, каб не азубіць позу. Нарэшце, бачачы, што ён сямляецца,

я пачаў прасіць яго не турбаваць аб позе, запэўніваючы, што гэта не так важна. Партрэт быў напісаны за тры гадзіны. Я прасіў І. С. застацца ў мяне снадча, але ён кудысьці спышаўся і паехаў».

У майстэрні Макоўскага ў хуткім часе павіваў выдатны азнаўца рускага мастацтва крытык Уладзімір Васільевіч Стасюў.

— Гэтая рэч абавязкова павінна быць у музеі! — усклікнуў ён.

Але лёс партрэта склаўся інакш. Яго купіў нафтапрамысловец — мільянер Нобель. Толькі ў 1909 годзе работа Канстанціна Макоўскага транліла на Тургенеўскую выставку ў Пецярбург. Яна выклікала захапленне ценіцельцаў мастацтва.

Апошнія дні славетнае палатно знаходзілася ў калекцыі нястомнага збірніка скарбуй рускай культуры Мікалая Смірнова-Сакоўскага. У канцы леташняга года перцот наблы Міністэрства культуры РСФСР і перадало яго ў дар Дзяржаўнаму музею Івана Сяргеевіча Тургенева ў Арле.

Днямі каштоўны груз прыбыў на радзіму вялікага пісьменніка. Разам з партрэтам Тургенева работы Мікалая Гі партрэт работы Макоўскага ўпрыгожыць новую экспазіцыю, якая адрыўецца ў музеі напярэдняй 150-годдзя дна нараджэння вялікага рускага пісьменніка.

Анатоль ЯНОЎСКІ, карэспандант АДН.

ЭЛЕБАЧАННЕ

26.05—«Свет сёння» (М), 21.00—«Жыццё на сцяну» (М), 19.00—«Свет сёння» (М), 18.00—«Свет сёння» (М), 17.00—«Свет сёння» (М), 16.00—«Свет сёння» (М), 15.00—«Свет сёння» (М), 14.00—«Свет сёння» (М), 13.00—«Свет сёння» (М), 12.00—«Свет сёння» (М), 11.00—«Свет сёння» (М), 10.00—«Свет сёння» (М), 9.00—«Свет сёння» (М), 8.00—«Свет сёння» (М), 7.00—«Свет сёння» (М), 6.00—«Свет сёння» (М), 5.00—«Свет сёння» (М), 4.00—«Свет сёння» (М), 3.00—«Свет сёння» (М), 2.00—«Свет сёння» (М), 1.00—«Свет сёння» (М), 0.00—«Свет сёння» (М).

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАСХЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗГУР, Г. М. БУРАЎКІН, А. І. БУТАКОВ, М. Л. ГУБАРЭВІЧ, Т. А. ДУБКОВА, Г. М. ЗАГАРОДНІ, В. П. ІВАШЫН, А. М. КАШУКОВ, В. В. П. ЛАДЫГІНА, П. М. МАКАЛ, А. Н. МАРЦІНОВІЧ, Р. К. САБАЛЕНКА [намеснік галоўнага рэдактара], І. А. САНКОВА, З. Ф. СТОМА, М. Г. ТКАЧОУ, Р. П. ШІРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўторак і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ:

Г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі — 3-24-61, намеснік галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказнага саратара — 3-44-04, аддзял літаратуры — 3-21-52, аддзял мастацтва — 3-24-62, аддзял культуры — 3-22-04, аддзял інфармацыі — 3-44-04, нарэспанданцкага пункта ў Гомелі — 2-70-83, выдвечальна — 6-25-19, бухгалтэрыя — 6-97-44.

«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і правлення Саюза пісателёў БССР, Мінск.

Друкарня выдвечтва «Звязда»
Індэкс 63856. АТ 00761